

Mennta og menningarmálaráðuneytið
Sölvhólsgröta 4
Reykjavík
mrn@mrn.is

4. febrúar 2021

Umsögn um drög að stefnu um félags- og tómstundastarf barna og ungmenna 2020-2030, mál nr. 3/2021

Ungir umhverfissinnar fagna því að vinna sé farin af stað við að móta stefnu um félags- og tómstundastarf barna og ungmenna og hlakka til að taka frekari þátt í mótun stefnunnar.

Ungir umhverfissinnar (UU) vilja koma því á framfæri að þrátt fyrir að félagið geti speglað sig vel í þeirri stefnu sem er í mótun eiga UU erfitt með að samsama sig lögunum sem stefnan byggir á, en í stefnunni er eitt markmiðið að:

„Lagarammi rekstraraðila í félags- og tómstundastarfi sé skýr og styður við rekstur og þróun starfsins.“

Það er misræmi milli stefnu og laga sem úr þarf að bæta. UU taka heilshugar undir og vísa í umsögn Landsambands Ungmennafélaga (LUF) þar sem farið er ítarlega í þann grunn sem stefnan byggir á og hvers vegna nauðsynlegt er að gera breytingar á æskulýðslögum samhliða stefnumótuninni.

Lagalegur grunnur stefnunnar.

Ungir umhverfissinnar eiga erfitt með að spegla sig í þeirri skilgreiningu í 2. grein laganna:

„starfsemi félaga og félagasamtaka sem sinna æskulýðsmálum á frjálsum áhugamannagrundvelli, enda byggist félagsstarfsemin fyrst og fremst á sjálfbærastarfi og eigin fjármögnun.“

Ungir umhverfissinnar telja sig falla undir skilgreininguna en þykir orðið „áhugamannagrundvöllur“ ekki endurspeglar nægilega vel þá hugsjónarstarfsemi sem félagið fæst við sem og þann fræðilega bakgrunn eða reynslu sem margir meðlimir nýta í starfi sínu fyrir félagið.

Skilgreining tómtunda endurspeglar á svipaðan hátt ekki vinnu félagsins en þar er tómtund skilgreind sem athöfn eða hegðun sem á sér stað í frítíma.

Starfsfólk og sjálfboðaliðar UU er ungt fólk sem tekur starfið félagsins alvarlega og tekur sér tíma fyrir starfsemina innan stundaskrár sinnar í skóla eða vinnu og sumir hafa starfað fyrir félagið í fullu- eða hlutastarfi. Það er því ekki endurspeglandi fyrir félagið að tala um tómtundastarf.

Þrátt fyrir að talað sé um félags- og tómtundastarf í lögunum virðist megiáherslan vera á tómtundastarf sem gerir lítið úr þeirri hagsmuna- og fræðslu- starfsemi sem félagið starfar við.

A. Framboð og inntak félags- og tómtundastarfs

Það er tekið fram í stefnunni að mikilvægt sé að börn og ungmenni fái að hafa hlutdeild í samfélaginu og vera virkir þáttakendur í lýðræðinu.

„Samfélagsleg þátttaka, stuðlar að mannréttindum, félagslegri aðild, skoðanaskiptum, jafnrétti og virkri þátttöku. Félagsleg þjálfun sem hefur áhrif á mótun einstaklingsins og samfélagsins.“

Það er þó okkar reynsla að þegar ætlast er til þess að börn og ungmenni noti eingöngu frítíma sinn fyrir virka lýðræðislega þátttöku skapar það streitu, óraunhæfar væntingar og skerðir árangur. Að vissu leiti er það vanvirðing við þá vinnu sem ungmenni leggja á sig til þess að koma skoðunum sínum á framfæri. Eðlilegra væri því að tala um tíma sem börn og ungmenni kjósa að verja í starfsemi félaga heldur en að tala einungis um frítíma og tómtundir.

Ungir umhverfissinnar

UU taka fyrir mikilvæg samfélagsmál eins og loftslagsbreytingar og önnur umhverfismál. Að sama skapi gefur félagið ungu fólki tækifæri til að láta rödd sína heyrast og veita þeim þau verkfæri sem þau þarfnast til að stunda hagsmunabaráttu. (sjá t.d. [handbók um hagsmunagæslu](#)) Félagið er að fullu rekið og stýrt af ungu fólki og þjónustar annað ungt fólk í sinni hagsmunabaráttu. Ungir umhverfissinnar samsama sig því vel þeirri stefnu sem í drögunum er. Þá sérstaklega eftirfarandi:

„1. Er mótað út frá hagsmunum og á forsendum barna og ungmenna, út frá þörfum þeirra og samfélagsins á hverjum tíma.

...

3. Gefur þátttakendum færi á að öðlast færi, læra og vaxa með þátttöku í reynslunámi.

...

6. Stuðlar að fræðslu fyrir börn og ungt fólk um almenn réttindi sín og skyldur og gefur þeim tækifæri til að beita þeim.

7. Virðir skoðanir barna og ungs fólks og er uppbyggilegur vettvangur fyrir þátttakendur til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.“

B. Rekstrar- og starfsumhverfi félags- og tómstundastarfs

Augljóst er að hér getur félagið samsamað sig því sem segir í drögunum, þá sérstaklega:

„Getur verið skipulagt af frjálsum félagasamtökum

...

Byggi starfsemina í kring um ákveðið málefni sem sameina ungt fólk með ákveðnar lífsskoðanir til að berjast fyrir ákveðnum hagsmunum og/eða málefnum.”

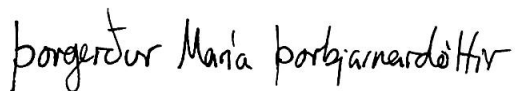
Ungir umhverfissinnar hafa engu við þennan lið að bæta en benda á að hér er misræmi milli stefnunnar og laga.

C. Mannauður sem undirstaða félags- og tómstundastarfs

Sjálfboðavinna er mikilvægur þáttur í starfi ungmenntasamtaka en við viljum ítreka að auðvelda þarf aðgengi ungs fólks að fjárveitingum sem gera því kleift að greiða sér og öðru ungu fólki laun þegar það er verðskuldað. Það er þroskandi og valdeflandi fyrir ungt fólk að fá sjálfstæði í fjármálum samtaka til að geta stjórnað eigin fjármagni í stað þess að vera einungis háð skipulagningu frá eldra fólki.

Að lokum vilja Ungir umhverfissinnar benda á að sú stefnumótun sem hefur farið fram hefur verið nokkuð útilokandi fyrir nýliða innan æskulýshreyfingarinnar og þykir okkur tilefni til þess að ráðuneytið bæti sig í því að sækjast eftir álitum þeirra sem starfa á óhefðbundnari hátt, annaðhvort sem ungt fólk eða með ungu fólki líkt og í hagsmunagæslu. Í samfélaginu á mikil nýsköpun í slíku starfi sér stað og ekki endilega á allra færi að átta sig á virkni samráðsgáttar í slíkri stefnumótun, enda um ungt og reynsluminna fólk að ræða.

Fyrir hönd Ungra umhverfissinna

Þorgerður María Þorbjarnardóttir
Formaður, s. 8958894